

Indlæg angaaende den ondartede Lungesyges Op- træden i Danmark.

Da der er Udsigt til, at den ondartede Lungesyges Optræden her i Landet og de derved affødte Forhold, navnlig Afspærringen mod Sverig, endnu i nogen Tid ville vedblive at virke forstyrrende og hæmmende paa vor Landbrugsbedrift, maa Landmændene vedblivende med Interesse følge de Indlæg, der ikke nøjes med almindelige Udtalelser, men som i Virkeligheden hjælpe til at belyse Spørgsmaalet. Nedenfor bringe vi af denne Grund en Afhandling af den svenske Professor Lindqvist, som findes i det svenske »Tidsskrift för Veterinær-Medicin« 1882 Side 3, og hvori man vil finde en Del Oplysninger om Sygdommens Optræden i det Hele taget og særlig i Danmark og Sverig, samt om de Resultater, der ere naaede ved Indpodningsforsøg, ligesom ogsaa en bestemt Afvisning af, at denne Sygdom af kyndige Veterinærer skulde kunne forveksles med andre Lungelidelser. — Vi skulle tillige ved denne Lejlighed henlede Opmærksomheden paa et Foredrag, som Dr. B. Bang, Lektor ved vor Veterinær- og Landbohøjskole holdt ved den jyske Dyrlægeforenings Møde i Randers den 25. Septbr. 1881, og som findes optaget i det danske »Tidsskrift for Veterinærer« 1881 Side 283—330. Der gives i denne Afhandling en meget udførlig og kritisk Redegjørelse for Lungesygetilfældene 1881 i Holbæk, paa Vesterbro og Aagesholm, samt Meddelelser om den samme Sygdom 1848 i Frederiksborgeggen, 1861 paa Thyrstinggaard, 1863 paa Visby Hedegaard og 1880 paa Dalumgaard, samt tillige den Embedsberetning, som Landshøvdingen for Hallands Len afgav 1852 om den fra 1847—51 herskende Lungesygeepidemi i Hallands og Kristiansstads Len.

Om den ondartede Lungesyge hos Hornkvæget og dens seneste Optræden i Danmark.

Af Prof. C. A. Lindqvist.

Fra de ældste Tider finder man omtalt Hærgninger af Farsoter blandt Husdyrene, i Særdeleshed af Miltbrand, Kvægpest og Vandskræk, men om den ondartede Lungesyge hos Hornkvæget gaa sikre historiske Efterretninger ikke længere tilbage end til Midten af forrige Aarhundrede. Den omtales da som meget udbredt i Kanton Zürich og tilgrænsende Dele af Schweiz, men det var først under de store Krige mod Slutningen af forrige og i Begyndelsen af dette Aarhundrede, at Sygdommen fik en større Udbredelse i Frankrig, Tyskland og Italien. I Aaret 1833 indførtes Sygdommen til Holland, 1828 til Belgien, 1840 til Irland og 1842, efterat det hidtil gjældende Forbud mod Indførsel af Kvæg var blevet hævet, til England, samt 1843 til Skotland. Til de Forenede Stater førtes Sygdommen 1843 med en Ko fra Holland, til Kap med engelsk eller hollandsk Kvæg 1854 og til Australien 1860, til Finland med Voigtländerkvæg 1850, til Norge med Ayrshirekvæg, som indførtes til Aas Landbrugsskole 1860.

Til Danmark kom ondartet Lungesyge første Gang 1848 med Stude, som indkøbtes paa Stjernarp i Halland og opstaldedes til Fedning paa Gaarden Faurholm paa Sjælland; 1861 førtes Sygdommen til Thyrstinggaard under Mattrup Gods i Jylland med Bretagnekvæg; 1863 til Visby i Slesvig, sandsynligvis med en fra England indført Tyr af Korthornsrace. 1880 optraadte Sygdommen paa Fyen og 1880—81 paa Sjælland. I April 1880 viste den sig i Odense, og i December Maaned samme Aar i Holbæk blandt Kreaturer, indkjøbte fra Sverig. Den 28. Februar slagtedes 2 danske Køer paa Vesterbro i Kjøbenhavn, hos hvilke man fandt Lungesygen paa et tidligt Udviklingsstrin. Fra det samme Sted solgtes Kreaturer til Aagesholm, hvor Sygdommen senere optraadte i Marts og Juni Maaneder nævnte Aar.

I vort Land (o: Sverig) var Sygdommen aldrig forekommen før 1847. Den 3die August dette Aar ankom til Helsingborg 3 unge Tyre og 18 Kvier, indkjøbte i England til Baron Schwerin i Zireköping og Løjtnant Lilliehöök paa Stjernarp. Dyrene vare ved Ankomsten friske af Udseende, og der mærkedes ikke Hoste hos noget af dem. Af disse Dyr førtes 2 Kvier til den Handlende Krooks Ejendom Gåsebäck, hvor de stilledes sammen med Gaardens øvrige Kreaturer, men førtes efter 8 Dages Forløb til Vrams-Gunnarstorp. De øvrige til Helsingborg ankomne Kreaturer førtes direkte til Vrams-Gunnarstorp, hvor de stode nogle Dage. Af disse Dyr, saavel de direkte ankomne som de, der vare ankomne fra Gåsebäck, bleve 8 eller 9 sendte først til Zireköping og senere til Skarhult, og 12 eller 13 til Stjernarp i Halland. Paa Vrams-Gunnarstorp udbrød ondartet Lungesyge i Begyndelsen af November og paa Stjernarp noget senere, men derimod indtraf intet Tilfælde af Lungesyge hverken paa Gåsebäck, i Zireköping eller paa Skarhult. Til Gaarden Faurholm paa Sjælland indførtes Lungesygen i Begyndelsen af Aaret 1848 med nogle Stude, som kjøbtes af danske Handlende paa Stjernarp. Under Transporten af Studene gennem Kropps Sogn blev en Stud syg og indstaldedes om Natten hos en Bonde i Björka By, men den følgende Dag kunde Dyret fortsætte Rejsen. I denne By fik senere flere Dyr Lungesyge. Sygdommen udbredte sig senere endogsaa til Smaaland, hvor den dog snart op- hørte.

Da Sygdommen optraadte første Gang her i Landet, havde man ingen bestemt foreskrevne Forholdsregler imod den, men Overdirektør Norling foreslog strax at nedslagte alt Hornkvæg paa de Steder, hvor Sygdommen viste sig, og erstatte Ejerne Kreaturerens Værdi af offentlige Midler. Dette var en Fremgangsmaade, som endnu ikke, med Undtagelse af Schweiz, var bleven anvendt i noget Land for at hæmme Sygdommen, hvorfor Myndighederne vare betænkelige ved at anvende et saadant Middel, men da Sygdommen udbredte sig mere og mere, dræbtes alle syge Dyr. Senere bleve hele Kreaturbesætninger nedslagtede, t. Ex. fra Juni 1850 til April

1851 paa 22 Gaarde i Halland, hvorefter ved Isolering af de smittede Hjorder Sygdommen ophørte i Skaane 1850 og i Halland det følgende Aar. For anden Gang optraadte Sygdommen i Sverig 1856, da den viste sig paa Østeräng i Skaraborgs Lehn, hvor den indførtes med 1 Tyr og 20 Kvier af Ayrshire-Race, som vare indkjøbte i Skotland og derfra førte til Kristianssand i Norge, hvor de omladedes, samt transporterades senere til Udevalla og derfra til Østeräng. I Høsten samme Aar optraadte Lungesygen blandt Kreaturerne paa Østeräng, som da alle bleve nedslagtede, og siden den Tid er der ikke forekommet noget Tilfælde af Lungesyge i vort Land.

Tabene ved Lungesygens Hærgninger ere betydelige. Man regnede i Holland i 1836—45, at Skadeserstatningerne for Tab af Kvæg gik op til $11\frac{1}{2}$ Millioner Gylden; i Belgien antoges for en Del Aar siden, at det Tab, som fremkom ved Lungesygen, beløb sig til 2 Millioner Francs aarlig. *Gamgee* beregnede, at i Storbritanien og Irland ere i Aarene 1854—60 1 Million Kreaturer døde af ondartet Lungesygdom, og deres Værdi ansloges til 12 Millioner Pund Sterling. I Australien havde Sygdommen udbredt sig saaledes siden 1860, at man 1872 antog, at 1,404,000 Dyr til en Værdi af $8\frac{1}{2}$ Million Gylden vare gaaede tabt.

Denne korte Oversigt over Sygdommens Historie viser tydelig, at Aarsagen til Sygdommen er et Smitstof (et Kontagium), da man i de fleste Tilfælde kan følge Sygdommen, hvorledes den fra et Land eller fra et Sted udbreder sig til et andet, og hvorledes man gennem Nedslagting af hele Besætninger, i hvilke den er udbrudt, kan udrydde Sygdommen i et Land, saaledes som det er skeet i Sverig, Danmark og Finland. Var det derimod saaledes, at ondartet Lungesyge kunde opstaa af usundt Foder, Forkølelse eller Anstrængelse, da var den sikkert forekommen i vort Land før 1847 og ligeledes efter 1856. Men, indvender man, Smitstoffet er dog en Gang i Tiden fremkommet af Forhold, som ogsaa i vore Dage kunne træffe sammen. Ja, Oprindelsen til Smitstofferne kjender man ikke, man veed blot, at mange

Sygdomme, som Kopper, Hundegalskab, smitsom Mund- og Klovesyge og ondartet Lungesyge m. fl. nu kun optræde hos Husdyr efter middelbar eller umiddelbar Berørelse med syge Dyr. For flere smitsomme Sygdommes Vedkommende, saasom Miltbrand, Ringorm og Skab, veed man dog, at Sygdomsaarsagen er lavere Organismer, der opholde og formere sig hos Husdyrene og derved fremkalde de nævnte Sygdomme. Hvis nu det samme er Tilfældet med andre smitsomme Sygdomme, — hvilket man har nogen Grund til at formode —, saa ere disse Sygdomsaarsager naturligvis fremkomne ved Forplantning af de tilsvarende levende Væsener.

Smitstoffet til ondartet Lungesyge udbreder sig med den udaandede Luft fra et sygt Dyr, og da denne kan trænge ind i porøse Legemer, som Foder, Mure, Røgternes Klæder m. m., er det muligt, at Sygdommen gennem disse kan bibringes sunde Dyr, uden at de direkte udsættes for Indvirkning af Udaandingen fra et sygt Dyr. — Smitstoffet udvikles allerede fra et Dyr, naar Sygdommen har en saa ringe Udbredelse i Lungerne, at man ikke kan iagttage noget Sygdomstegn hos Kreaturet; ligeledes kan Smitstoffet forplante sig fra Dyr, hos hvilke Sygdommen er i Aftagende; Giften er altsaa virksom i lang Tid. Det angriber Hornkvæg og, som man formoder, nærbeslægtede Dyr som Yak, Bisonoxen og Bøffelen. — Smitstoffets Evne til at virke strækker sig i Stalde, som ikke blive rensede og desinficerede, til nogle Maaneder.

Inkubationsperioden, eller Tiden fra Smitstoffets Optagelse og til de første Sygdomstegn vise sig hos det levende Dyr, kan være meget forskjellig. — Røll angiver 4—6 Uger som Middeltal, men siger, at den ogsaa kan strække sig til 3 Maaneder og derover; sjældent, siger han, beløber den sig til kun 8—14 Dage. Paa Aas i Norge var Inkubationstiden 2 Maaneder hos Telemarkskøer, der vare sammen med de Ayrshire-Dyr, som indførte Smitten dersteds.

I Holbæk paa Sjælland bleve nogle fra Sverig indkjøbte Dyr syge efter Ankomsten. De vare indkjøbte paa Vrigsted Marked den 12. November 1880 og tilligemed mange andre — tilsammen 210 Stykker — havde de staaet ude under

aaben Himmel i stærk Kulde ved Safsjö Station Natten mellem den 12—13 November, hvorefter de i aabne Vogne førtes til Malmø. Af de indkjøbte Dyr sendtes 60 Stkr. direkte til England og 150 til Sjælland, hvor de fordeltes paa mange Gaarde, uden at man hørte noget om, at nogen af dem var blevet sygt som Følge af Behandlingen under Rejsen. Samme daarlige og beklagelige Fremgangsmaade er i mange Aar anvendt ved Transport af Kreaturer fra Markeder i Smaaland til Sjælland, uden at man dog har hørt, at nogen Lungeinflammation har været Følgen deraf*).

De 20 Kreaturer, der kom til Holbæk, flyttedes fra en Stald til en anden i de første 10 Dage efter Ankomsten samt vare der i Berøring med Kreaturer, til hvis Sundhedstilstand man ikke har nøje Kjendskab. Man mærkede ingen Sygdom hos dem før i Slutningen af November eller 14 Dage efter Ankomsten til Holbæk, da nogle af Dyrene havde Diarrhoe og Hoste. Den 6. December tilkaldtes en Veterinær, og han lod den 10. i samme Maaned 2 Stude dræbe; han fandt af Obduktionen Anledning til at tro, at de led af ondartet Lungesyge. Da dette ved yderligere Nedslagtning af 2 Dyr den 12 December konstateredes, blev de øvrige fra Sverig indkjøbte Dyr dræbte den 13—14 December. Ved Obduktion af de 20 dræbte Kreaturer fandt man, at 6 led af Tuberkulose og 5 af ondartet Lungesyge. Hos de sidstnævnte fandt man i den ene Lunge hos hvert enkelt Dyr et hepatiseret Parti, der hos de 4 i Omkreds havde Størrelse som en lille knyttet Haand og hos det femte i Omkreds var af Størrelse som en flad Haand. Til Udviklingen af denne Hepatisation antog de danske Veterinærer, at der

*) De 20 Stkr., der senere kom til Holbæk, havde i den strænge Kulde henstaaet til Forhandling paa Vrigsted Marked d. 12. Novbr., vare derfra paa den danske Kvæghandlers Regning drevne til Eksjöhofgaard, hvor de ankom om Aftenen, bandtes ved et Stakit i Nærheden af Gaarden, og aad med Begjærlighed noget Halm, der kastedes for dem; drevs den næste Morgen til Safsjö Station for i aabne Vogne først at naa Malmø om Aftenen; — i Sandhed en uforsvarlig Behandling af Kvæg paa den Aarstid.

udfordredes en Tid af omtrent 3 Uger hos de 4 først nævnte Dyr og omtrent 6 Uger hos det sidst nævnte, samt da Dyrene havde været omtrent 1 Maaned i Danmark, skulde i det mindste et af Dyrene have medført Sygdommen fra Sverig.

I min Beretning til Medicinalstyrelsen af 18. Januar 1881 har jeg fremhævet, at Sygdomsprocessen hos det Dyr, hos hvilket den var længst fremskreden, havde kunnet udvikle sig i Løbet af 1 Maaned; herimod indvendte danske Veterinærer, at om de end indrømmede dette, saa kommer dog Inkubationstiden til, hvilken de, ligesom Røll, angiver til at være i Gjennemsnit 4—6 Uger.

Dertil kan først og fremmest bemærkes: Var Inkubationstiden forbi, da Dyrene dræbtes, d. v. s., vare de Symptomer, der viste sig, en Følge af Sygdomsprocessen i Lungerne? Denne havde saa ringe et Omfang, at Kreaturerne sandsynligvis ikke viste sig syge deraf. Diarrhoen havde i det mindste ingen Sammenhæng dermed, og Hosten kunde hidrøre fra, at nogle af Dyrene ogsaa lede af Tuberkulose. Endvidere maa jeg erindre om, at man hidtil altid ved Inkubationstid har forstaaet den Tid, der forløb fra Optagelsen af Smitstoffet til en Sygdom, og indtil de første Tegn paa samme Sygdom viste sig hos det levende Dyr; saaledes opfatter ogsaa Røll det nævnte Ord. Inkubationstiden er altsaa ikke den Tid, der forløber fra Smitstoffets Optagelse til det Øjeblik, man ved Obduktion af Dyret finder Begyndelsen til den derpaa følgende Sygdomsproces, saaledes som nogle danske Veterinærer synes at mene.

Jeg har allerede nævnt, at Forandringerne i Lungerne ved Lungesygeprocessen hos de Dyr, her er Spørgsmaal om, vare saa ringe, at de ikke kunde have foranlediget de Sygdomssymptomer, der fandtes hos Dyrene, da de dræbtes, med Undtagelse maaske af Hosten, og da Røll ikke alene opgiver som Middeltal for Inkubationstiden ved Lungesyge 4—6 Uger, men ogsaa, at den, om end sjældent, kan indskrænke sig til 8—14 Dage, saa antager jeg, at Dyrene ere blevne smittede, efter Ankomsten til Sjælland, og at Forandringerne i Lungerne have kunnet udvikle sig i det nævnte Omfang i Løbet

af 1 Maaned. Hvor stort Omfang Sygdomsprocessen skal have i Lungerne, naar Inkubationstiden er forbi, kan Ingen bestemme; men sjældent, om nogensinde, viser sig saa fremtrædende Symptomer hos et Dyr, at man mistænker det for at være angrebet af Lungesyge, naar Forandringerne i Lungerne have saa ringe Udbredelse, som Tilfældet var hos de Dyr, her er Tale om. Desuden kan spørges, om ikke Sygdomsprocessen i Lungerne begynder umiddelbart, efter at et Dyr med den indaandede Luft har optaget Smitstoffet til Sygdommen*).

Hvorledes Smitstoffet er kommet til Danmark, har Ingen kunnet paavise, men jeg formoder, at det er blevet indført fra Tyskland, hvor Sygdommen har hersket i mange Aar, og fra hvilket Land der alt imellem indføres Hornkvæg til Danmark. Dr. Bang, Lærer ved Veterinærskolen i Kjøbenhavn, har ogsaa udtalt, at det ikke var umuligt, at det er skeet saaledes. — Sent omsider synes ogsaa de danske Myndigheder at være komne til samme Resultat, hvilket jeg slutter af følgende Bekjendtgjørelse fra Indenrigsministeriet af 30. Juni 1881:

»Det i Indenrigsministeriets Bekjendtgjørelse af 16. Januar og 21. August 1877 indeholdte Forbud mod Indførsel fra Tyskland af levende Hornkvæg, Faar og Geder bliver herved indskærpet med Tilføjende, at der indtil videre ikke vil kunne ventes nogen Dispensation fra bemeldte Forbud.«

Smitstoffet til Lungesygen findes ikke alene i den udaandede Luft fra syge Dyr og i Lungesubstansen, men sandsynligvis ogsaa i Blodet og andre Dele af Legemet. Hvad dette Smitstofs Natur angaaer, saa har man ganske vist fundet Sporer i Exsudatet i Lungerne af de syge Dyr, og nogle Forfattere antage ogsaa, at disse Sporer skulle være Sygdomsaarsager, men derom veed man intet med Sikkerhed.

*) Det er paa den forskjellige Opfattelse af dette Punkt, at Uenigheden grunder sig mellem de danske Veterinærer og Prof. Lindqvist om, hvorvidt det maa antages, at den mest syge Stud i Holbæk havde modtaget Smitstoffet i Sverig eller først efter at være kommen i danske Stalde. — Se iøvrigt Prof. Lindqvists Beretning om den ondartede Lungesyge hos Kvæget i Holbæk, som findes optaget i det danske Tidsskrift for Veterinærer 1881, Side 38.

Af de Kreaturer, som udsættes for Smitstoffets Indvirkning ved at stilles sammen med syge Dyr, bliver omtrent 20 pCt. eller derover ikke angrebne af Sygdommen, og hos en Del Dyr standser Sygdommen i Inkubationstiden, hvorefter det angrebne Parti af Lungen tørrer ind og indkapsles eller Eksudatet resorberes, uden at man mærker noget Sygdomstegn hos Dyret. Det er mange Gange indtruffet, at Dyr, hos hvilke Lungesygen har havt et saadant saakaldet umodent Forløb, have spredt Sygdommen, uden at de selv have viist sig kjendelig syge, og lignende Tilfælde have foranlediget store Vanskeligheder med at udfinde de Veje, ad hvilke Sygdommen er bleven udbredt fra et Sted til et andet.

I en Hjord bliver aldrig mange Dyr syge paa en Gang, men Sygdommen udbredersig meget langsomt i samme. I en Hjord paa f. Ex. 100 Kreaturer indtræffer i Regelen kun et Par Sygdomstilfælde i Løbet af hver Maaned, og mange Gange har det truffet sig, at det ikke er de Dyr, der medførte Sygdommen, som først ere blevne syge, men et eller andet af dem, der forud fandtes paa Stedet.

Det er denne langsomme Udbredelse af Lungesygen i en Kreaturbesætning og Vanskeligheden ved at udfinde, hvorledes Sygdommen er bleven indført i en Hjord, som forud foranledigede ihærdige Forsøg paa at forklare Sygdommens Fremkomst af usundt Foder og Forkølelse m. m. samt at benægte dens Smitsomhed.

I Begyndelsen af Sygdommen ere Afvigelserne fra den normale Tilstand hos Kreaturerne kun faa. Ædelysten synes noget formindsket, Tørsten forøget, Bevægelserne mere træge og Legemstemperaturen noget over det normale. Paa et tidligt Stadium af Sygdommen indfinder sig Hoste, som er kort, ligesom afbrudt, idet Dyrene synes at ville undgaa den Rystelse af Brystvæggen og den deraf følgende Smerte, som en kraftig Hoste hos et lungesygt Dyr fremkalder. Hosten høres, naar Dyrene rejse sig, drikke eller bevæge sig. Den bliver mod Slutningen af Sygdommen saa svag, at man kun af Halsens og Hovedets Bevægelse kan mærke, at Dyret har et Anfald af Hoste.

Disse Tegn kunne vedvare 2—3 Maaneders Tid og udgjøre det første eller feberløse Stadium. Derefter bliver Aandedrættet besværligt med tydelig Bevægelse af Bugvæggen ved Aandingen, Hosten kommer oftere paa, Næseborene ere udspilede og i stærk Bevægelse, hvorhos Dyret viser Smerte ved Tryk paa Brystvæggen, og Endetarmstemperaturen stiger fra det normale $+ 39^{\circ}$ C. til $+ 40-42^{\circ}$ C. Ved Perkussion paa Brystvæggen faaer man en mat Lyd paa en større eller mindre Del af samme, sædvanlig den nedre Halvdel eller noget mere. Ved Auskultation iagttager man en bronkiel Lyd tilligemed en Forstærkning af den ved Hoste eller Brølen fremkaldte Lyd (Bronkofoni). Der indfinder sig Svulster i det subkutane Bindevæv paa den nedre Bugvæg, Ædelysten og Mælkeafsondringen hører op, og der indtræder stor Aandenød. Dette saakaldte febrile Stadium varer 8—14 Dage, hvorefter Døden indtræder ved Kvælning.

Af de Dyr, som synlig blive syge, dø 30—50 pCt. eller derover, men af de øvrige bliver kun en Del fuldstændig rask.

De her i Korthed anførte Sygdomstegn ere ikke saa ejendommelige for den ondartede Lungesyge, at man af dem alene kan bestemme, om det er den Sygdom, man har for sig, i Særdeleshed ligeoverfor det første Tilfælde, der indtræffer i en Hjerd. Derfor er det i mange Lande foreskrevet, at naar en Veterinær i et foreliggende Tilfælde mener at have denne Sygdom for sig, skal et eller to Dyr nedslagtes paa offentlig — Statens eller Kommunens — Bekostning, for at man ved en Obduktion kan bestemme, om Dyrene have lidt af den ondartede Lungesyge, og om saaledes denne Sygdom findes i Kreaturbesætningen*).

*) Forfatteren gennemgaaer derefter den sygelige Proces i Lungerne, der foranlediges ved den ondartede Lungesyge, men da Tidsskriftet i forrige Bind (Side 609) bragte Professor Bagges korte og klare Fremstilling deraf, og der ikke i saa Henseende er nogen Uoverensstemmelse mellem de 2 Forfattere, udelade vi her dette Afsnit i Professor Lindqvists Afhandling. Red.

Den ondartede Lungesyge har adskillig ejendommeligt ved sig, saaledes en bestemt Aarsag — et Smittestof — og det for en kroupøs Lungeinflammation saa usædvanlige kroniske Forløb. Det kan derfor heller ikke forundre, at Iagttagelserne ved Obduktionen (Obduktionsfundene) ere ejendommelige og karakteristiske for Sygdommen. For nu at forebygge Forvexlinger med andre Lungesygdomme, som man ikke kan skjelne fra den hos det levende Dyr, er det blevet foreskrevet i § 3 af kongelig Forordning af 19. April 1875, at hvis en Veterinær ved Besigtning af Hornkvæg finder Anledning til at mistænke disse for at være angrebne af ondartet Lungesyge, og dette ikke med Sikkerhed kan afgjøres, har han Lov til, efter Anmeldelse, at faa et eller to af de for Sygdommen mistænkte Dyr nedslagede for ved en Obduktion at kunne bestemme, om det er den nævnte Sygdom, der foreligger. Er dette nu Tilfældet, bliver ikke alene alt Hornkvæg paa en Gaard, hvor Sygdommen har viist sig, men ogsaa det Kvæg, som har været sammen med de syge Dyr i 10 Døgn, inden Sygdommen konstateredes hos disse, slagtet, og Ejeren af Dyrene faaer deres fulde Værdi erstattet af offentlige Midler, med Undtagelse af de Dele af Dyret, som kunne benyttes. Herved har man dels villet forhindre, at Sygdommens Tilstedeværelse i en Hjord skulde kunne dølges og tillige villet opnaa, at den efter først at være bleven iagttaget hurtigst mulig maa blive udryddet.

For at forhindre Sygdommens Indførsel i vort Land findes særskilte Forskrifter i de kongelige Kundgjørelser af 30. Maj 1873 og 13. Maj 1881, hvori det blandt andet er foreskrevet, at Hornkvæg, som kommer fra et Land, der er erklæret smittet af ondartet Lungesyge, skal staa i Karantæne i 4 Maaneder, og hvis det efter denne Tids Forløb ikke viser noget Tegn paa Sygdommen, kan Ejeren frit raade over det.

Der findes endnu et Middel, som i adskillige Lande anvendes for at hæmme Sygdommen, nemlig Indpodning af Lymfe fra Lunger af lungesygt Hornkvæg paa Halen hos sundt Hornkvæg med det Formaal at gjøre disse Dyr uimodtagelige for Smitstoffet til Lungesygen, hvis de senere skulde

blive udsatte derfor, omtrent paa samme Maade som Vaccination beskytter Mennesker mod Kopper.

Midlet grunder sig paa den Iagttagelse, at den ondartede Lungesyge ikke angriber et Dyr mere end en Gang i dets Levetid. De første Forsøg paa ved Indpodning at beskytte Dyr mod Lungesyge gjordes 1835—36 af en Veterinær i Belgien ved Navn De Saive, men dette Middel blev ej almindelig bekjendt, saa at da en Læge Willems fra samme Land i Aaret 1851 forklarede, at man kunde beskytte Dyr mod Lungesyge ved Indpodning af Lymfe fra Lungerne af et Kreatur, der havde lidt af samme Sygdom, saa ansaa man Sagen for at være ny. Den vakte ogsaa megen Opsigt, og mange Komiteer have i forskjellige Lande af Regjeringerne været nedsatte for at prøve Sagen, men til noget bestemt Resultat angaaende Midlets Værdi til at hæmme Lungesygen er man dog ikke kommen. Imidlertid har man desuagtet taget sig for i mange Lande at indpode Dyr i Besætninger, hvor Sygdommen allerede er optraadt.

En Forskrift fra Myndighederne til at foretage saadanne Indpodninger udfærdigedes først i Holland, hvor en Forordning af 17de April 1874 bestemmer, at ved Udbrud af Lungesyge skal Dyrenes Ejer lade indpode de for Smitte udsatte Dyr. Ved Forordningen af 8de og 17de August 1878 blev det yderligere bestemt, at i de Dele af Riget, som Regjeringen bestemmer, skal Hornkvæget indpodes, og hvis Dyr dø som Følge af Indpodningen, erholder Ejeren fuld Erstatning for de døde Dyr af offentlige Midler.

Som Følge af de i flere Aar i Holland vedtagne Forholdsregler til Udryddelse af den nævnte Sygdom, saasom Nedslagtning af saavel syge Dyr som flere Steder endogsaa af hele Besætninger, blandt hvilke Sygdommen er optraadt, gjennem Isolering af de smittede Hjorder og sandsynligvis ogsaa ved Indpodninger, er det paa det Nærmeste lykkedes at faa Bugt med Sygdommen blandt Kreaturer i det nævnte Land. Det fremgaaer tydelig deraf, at medens der i Aaret 1871 forekom 6078 Tilfælde af Sygdommen i Holland, sank Antallet af Sygdomstilfælde lidt efter lidt saa betydelig, at

der i Aaret 1878 kun forekom 701 Tilfælde, og fra 12te Juni til 26de November 1881, hvilket er den sidste Tid, der er kommet mig Underretning i Hænde om, er intet Tilfælde af Sygdommen forekommet i hele Landet.

Erfaringen i den nu nævnte Henseende har foranlediget den franske Regjering til i de i Aaret 1881 udfærdigede Love mod smitsomme Husdyrsygdomme at bestemme, at i Tilfælde af ondartet Lungesyge skal vedkommende Præfekt inden ti Dages Forløb forordne Nedslagtning af de syge Dyr og Indpodning af alt Hornkvæg paa det smittede Sted. Erstatning til Ejeren udbetales med Dyrenes halve Værdi, hvis det ved Obduktionen konstateres, at de virkelig have lidt af Sygdommen, med $\frac{3}{4}$ af Værdien, dersom Dyret bliver nedslagtet som mistænkt, og det af Obduktionen viser sig, at Dyret ikke har havt Sygdommen, samt fuld Erstatning, naar Dyrene dø som Følge af Indpodningen.

Indpodningen foretages paa den Maade, at man tager Lymfe fra Lungerne af nys døde eller dræbte lungesyge Dyr og indfører den under Huden paa Halen af de sunde. Herved indtræffer sædvanlig efter 1—2 Ugers Tid en ringe Opsvulming, men i en Del Tilfælde fremkommer Brand, som hos Flertallet af Dyr kan begrænses ved Bortskæring af det brandige Stykke af Halen. I nogle Tilfælde indtræder dog Døden som Følge af Indpodningen. Blandt 59,180 i Holland i Aaret 1878—79 indpodede Dyr var Tabet 0.66 pCt.

Disse nu nævnte Ulemper ved Indpodningen har man nylig søgt at formindske ved at foretage Avl i steriliseret Bouillon af de i Lungerne hos lungesyge Dyr forekommende Sporer og anvende en saadan Avlsvædske til Indpodning. Herved vil der kun fremkomme en ubetydelig Opsvulming paa Halen uden at dog Resultatet af Indpodningen — Frelse for Smitten — bliver formindsket. Sagen er imidlertid for nærværende Tid til Undersøgelse af en i Belgien nedsat Komite.

Ved de nu nævnte Indpodninger fremkommer aldrig en Sygdomsproces i Lungerne, men man antager, at største Delen af de indpodede Dyr er beskyttet mod senere Indvirkning af Smitstof i en endnu ikke nærmere bestemt Tid.

I de Lande, hvor Sygdommen ikke er stationær, kan eller bør imidlertid Indpøddinger aldrig anvendes som Beskyttelsesmiddel mod den; der gaaer man bedst frem paa den Maade, som er foreskrevet i de skandinaviske Lande, uemlig at nedslagte alt Hornkvæg paa Ejendomme, hvor Sygdommen er optraadt, og saaledes hurtigst og med mindst Bekostning blive den kvit.

Der staaer endnu tilbage at klare nogle Tvivl med Hensyn til Muligheden af at skjelne den ondartede Lungesyge fra andre ikke smitsomme Lungelidelser, Tvivl, der muligvis kunde opstaa hos en eller anden af Landets Kvægejere i Anledning af, at Professor Hjalmar Nathorst flere Gange forrige Aar i Dagblade og tillige i Tidsskrift för Landtmän for 17de December forklarer, at den i Holbæk paa Sjælland i December Maaned 1880 indtrufne Sygdom blandt Hornkvæg ikke har været ondartet Lungesyge, samt af at Professor Sjöstedt saavel i Landbruksakademiet som senere i Dagblade har forklaret, at det nævnte Sygdomstilfælde kun har været en sædvanlig, ikke smitsom, Lungeinflammation.

For at formindske den Uro, som i Anledning heraf kunde fremkomme hos Kvægejere med Hensyn til, at en Forvexling af ondartet Lungesyge med andre Lungesygdomme skulde kunne indtræffe naarsomhelst, leverede jeg til Optagelse i tvende Blade en kort Imødegaaelse af de Anskuelser, som d'Hrr. Nathorst og Sjöstedt have udtalt, samt lovede i en senere Artikel at komme tilbage til Æmnet i dette Tidsskrift, som jeg finder at være et mere passende Organ for et specielt Veterinærspørgsmaal end et Dagblad.

Professor Sjöstedt har i sin, i »Aftonbladet« for den 5te Januar 1882 optagne Artikel, forklaret, at hans paa »Studier og Erfaringer« grundede Overbevisning er den, at de af mig i min Beretning angivne Obduktionsfund i Lungerne af de i Holbæk i December Maaned 1880 nedslagtede Dyr, »skjøndt de forekomme ved den smitsomme Lungesyge, dog ogsaa vise sig ved andre Lungeinflam-

mationer hos Hornkvæg, og derfor skulde de nævnte Sygdomstilfælde ikke være ondartet Lungesyge, men kun en ikke smitsom Lungeinflammation.

Jeg har allerede angivet, saavel i denne Redegjørelse som i min Beretning til Medicinalstyrelsen af 18de Januar 1881, at hos det Hornkvæg, der dør eller bliver dræbt, naar det er angrebet af ondartet Lungesyge, finder man i Lungerne en kroupøs Betændelse med ulige Udvikling i det samme Parti. I en Del er det fortættede Stykke indtørret og brandigt, i en anden Del finder man graa og rød Fortætning i Lungelapperne og fast, fibrinøst Udsvedning i Bindevævet mellem Lungelapperne samt i et tilgrænsende Parti af dette frisk Udsvedning, og de smaa Dele ere atter enten normale eller vandige. Snitfladen af det angrebne Lungestykke viser en marmoragtig, leverlignende Fortætning og en paafaldende Ulighed gennem Sygdomsprocessens Udvikling, hvilket tyder paa, at Processen udbreder sig langsomt. Nu er Spørgsmaalet det: forekommer en sygelig Proces af den Beskaffenhed som den nys nævnte ved nogen anden Lungesygdom hos Hornkvæg end den smitsomme ondartede Lungesyge, med hvilken saaledes en Forvexling efter en med Nøjagtighed udført Obduktion skulde kunne finde Sted? Jeg kan som Bevis for, at en saadan Sygdomsproces ikke forekommer, anføre, at i vort Land aldrig nogen Veterinær har anmeldt til Myndighederne, at han ved Obduktion af et Stykke Hornkvæg har fundet saadanne Tegn i Lungerne, som har givet ham Anledning til at tro, at der forelaa ondartet Lungesyge.

De Gange, da saadanne Anmeldelser efter nøjagtige Undersøgelser ere indløbne — i Aarene 1847—51 og 1856 — har den ondartede Lungesyge virkelig været tilstede. Gaves der nu en Lungeinflammation, med hvilken ondartet Lungesyge ved Obduktion skulde kunne forvexles, da maatte vel en og anden Gang en saadan Sygdom optræde.

I Slutningen af November Maaned 1860 hændte det sig dog i et Avlsbrug i Abilds Sogn i Halland, at en Veterinær angav, at den der forekommende Sygdom blandt Hornkvæget

var ondartet Lungesyge; men ved Undersøgelser af en fra Skaane nogle Dage derefter tilkaldt Veterinær, som havde havt rigelig Lejlighed til at iagttage den sidstnævnte Sygdom under dens Optræden i Skaane og Halland 1847—51, bekræftedes denne Formodning ikke. Den fra Skaane tilkaldte Veterinær har derom ytret: »Ved det blotte Syn overbevistes man om, at man ikke havde Lunger, der vare angrebne af ondartet Lungesyge for sig. Endnu mere overbevist derom blev man, naar man gjorde Indsnit i Lungen, da der derved ikke mærkedes nogen egentlig saakaldet Hepatisering, og endnu mindre mærkede man den for ondartet Lungesyge saa ejendommelige og karakteristiske Marmorering, som man altid finder ved den nævnte Sygdom.«

En anden udtalt Mistanke, at et Stykke Hornkvæg i Skaane skulde have lidt af ondartet Lungesyge, fremkom for nys; men den samme Veterinær, som fremsatte denne Formodning, erklærede strax derefter offentlig, at han ved nøjere Undersøgelse af Lungerne af det omtalte Dyr ikke fandt Mistanken grundet*).

Hvis Professor Sjøstedts Anskuelse, at man ikke efter Obduktion kan skjelne den smitsomme Lungesyge fra andre Lungeinflammationer var rigtig, saa gives der ikke anden Maade at konstatere Nærværelsen af den først nævnte Sygdom paa end at prøve dens Smitsomhed. Man skulde afvente flere Tilfælde af samme Sygdom for at kunne udtale en Formodning om, at den forhaandenværende Sygdom var smitsom og saaledes ondartet Lungesyge. Nu veed dog enhver Veterinær, at der ikke indtræffer flere Tilfælde af ondartet Lungesyge tæt efter hinanden i en Kvægbesætning, men kun enkelte Tilfælde med flere Ugers eller Maaneders Mellemlid; men 2—3 Tilfælde, som viste sig i Løbet af 1—2 Maaneder, kunde jo ogsaa være en ikke smitsom Lungeinflammation. Hvor mange Tilfælde skulde da forekomme i en Hjerd, før man turde betegne den smittet af ondartet Lungesyge?

Her kan ikke foretages Indpodninger for at konstatere,

*) Se herom Tilføjnngen ved Slutningen af denne Afhandling. Red.

at Sygdommen foreligger, fordi derved aldrig opstaaer Sygdomsproces i Lungerne, og de Opsvulmninger, der fremkomme paa Stedet, hvor man har indført Lymfe fra Lunger af Dyr, der vare angrebne af ondartet Lungesyge, kunne ligesaa godt fremkomme, naar man indpoder Materie fra Lungerne af Dyr, der lider af en ikke smitsom Lungeinflammation.

Som Bevis for, at der hos Hornkvæget ikke forekommer Lungeinflammationer, der ved Obduktion kunne forvexles med ondartet Lungesyge, kan jeg nævne, at i Tyskland, Frankrig, Belgien, Holland, Storbritanien og Irland er det just ved Obduktion, at man konstaterer Sygdommens Tilstedeværelse i en Hjerd, og derefter udbetales endogsaa store Summer for nedslagtede lungesyge Dyr i de nævnte Lande. I Preussen har man paa den Maade udbetalt fra April 1876 til Slutningen af Marts 1881 1,762,184 Mark*), og i Frankrig betales af offentlige Midler Halvdelen af de nedslagtede Dyrs Værdi, hvis det ved Obduktion konstateres, at de have lidt af ondartet Lungesyge, $\frac{3}{4}$ af Værdien, hvis de blive nedslagtede som mistænkte for at være angrebne af den samme Sygdom, og det ved Obduktionen viser sig ikke at være Tilfældet. I England erstattes Dyr, der nedslagtes for Lungesyge, med $\frac{3}{4}$ af deres Værdi, hvis det ved Obduktion viser sig, at de have lidt af Sygdommen, men med deres fulde Værdi, hvis det ikke har været Tilfældet.

Det turde være klart, at hvis man i disse Lande, hvor en rig Erfaring i den nævnte Sygdom staaer til Fagmændenes Raadighed, havde iagttaget, at der hos Hornkvæget forekommer en ikke smitsom Lungeinflammation, der kan forvexles med ondartet Lungesyge, vilde man ikke udbetale saa store Summer for en Mængde Dyr, som muligvis kun vare angrebne af en Lungeinflammation, som ikke er smitsom, og som saaledes ikke kan spredes, ligesom man vilde have angivet en Maade, hvorpaa man kunde prøve, om Sygdommen var smitsom eller ikke.

*) For Dyr, som ved Obduktion vise sig ikke at lide af smitsom Lungesyge, men af andre Sygdomme, som antages at have været uheldbrede, udbetales ingen Erstatning.

Professor Sjöstedt har deltaget i Udarbejdelsen af et i Lærerkollegiet ved Veterinærinstituttet affattet Forslag til »Sygdomsbeskrivelser, Raad og Oplysninger«, som er blevet meddelt af Sundhedskollegiet i Anledning af den kongelige Forordning af 19de April 1875, og da hyldede Hr. Sjöstedt ikke denne Anskuelse angaaende Lungesygens Forvexling med andre Lungeinflammationer, thi i saa Fald havde han vel gjort Forslag om, at der i de omtalte »Raad« skulde angives en Maade, paa hvilken Smitsomheden i Tilfælde af Lungeinflammation burde prøves.

Om Professor Sjöstedt har seet noget Dyr angrebet af ondartet Lungesyge eller undersøgt Lunger af saadanne, er mig ikke bekjendt, men til at anstille omfattende Undersøgelser over den omtalte Sygdomsproces har han ikke havt Lejlighed, og han kan saaledes kun have helt ringe Erfaring derom. Men, spørger man, hvilken Støtte kan Hr. Sjöstedt da have for at udtale ovenanførte Anskuelse? Jo, han nævner i sin i Aftonbladet for den 5te Januar optagne Artikel, at hans Anskuelse »hyldes eller deles af saa fremragende Veterinærer som Bruckmüller og Röhl«, og han siger tillige, at hvis jeg »havde taget behørigt Hensyn til deres Ytringer om den smitsomme Lungesyge«, vilde min »Optræden sandsynligvis være bleven noget anderledes, end den nu er bleven saavel paa Sjælland som i Dagbladet«.

Seer man nu efter, hvad Röhl ytrer i den nævnte Hen-seende i sidste Oplag af sin »Lehrbuch der Pathologie und Therapie der Hausthiere« (1876) og i sit senere udgivne Værk: »Die Thierseuchen« (1881), saa finder man, at han i begge disse Arbejder siger: For i tvivlsomme Tilfælde at bestemme Diagnosen foretages Obduktion paa et dødt eller et som sygt dræbt Dyr*). Det er saaledes aldeles modsat den

*) »Die Diagnose wird in zweifelhaften Fällen durch die Vornahme der Section eines gefallenen oder krank getöteten Thieres sichergestellt« (Pathologie I. B. S. 547).

»In zweifelhaften Fällen wird die Vornahme der Section eines gefallenen oder krank getöteten Thieres die Diagnose feststellen.« (Die Thierseuchen. S. 307.)

af Prof. Sjöstedt udtalte Anskuelse. Der staaer da tilbage at efterse Bruckmüllers Ytringer, saaledes som de findes angivne i hans for 13 Aar siden udgivne »Lehrbuch der pathologischen Zootomie der Hausthiere«. Han udtaler sig virkelig imod, at Sygdomsprocessen ved ondartet Lungesyge er specifik, og siger, at samme Forandringer i Lungerne kunne fremkomme ved Indvandring af Indvoldsorme (*Strongylus micrurus*) i Bronkiegrenene, tilfældigvis gennem Luftrøret til Lungeblærrerne indkomne Vædske, samt efter Indtrængen af fremmede Legemer fra Vommen i Lungerne.

Den ved Indvoldsorme eller fremmede Legemer fremkaldte Betændelse i Lungevævet (som er saa almindelig hos Hornkvæget), skjelnes let ved Obduktion fra den ondartede Lungesyge derved, at ved Lungesygen findes en kroupøs Inflammation med Udsvedning saavel i Lungelapperne som i det dem forenede Bindevæv, og at Sygdommen er udviklet i ulige Grad, saaledes som vi allerede have nævnt. En Forvexling med ondartet Lungesyge er her ikke mulig. Den rigelige Mængde af tommelange Indvoldsorme i Bronkiegrenene ved den førstnævnte efter Bruckmüller anførte Sygdom vil snart forhindre en Forvexling, ligesom de ved Indvoldsormens Nærværelse fremkaldte Forandringer i Lungerne ere fuldstændig forskellige fra dem, man seer ved smitsom Lungesyge. At derimod de Lungelidelser, som fremkomme efter fremmede Legemers Indtrængen fra Vommen til Lungerne ved Obduktion kunne vise nogen Lighed med Lungesygen, har jeg allerede i en foregaaende Beretning og ligeledes i denne Artikel nævnt, men ogsaa, at man af forskellige Forhold ved Obduktionen af et Dyr let kan skjelne de to Sygdomsprocesser fra hinanden, (idet man uden Vanskelighed kan paavise det fremmede Legemes Vej til Lungen).

Jeg turde maaske endvidere erindre om, at ingen af de Veterinærer i Tyskland, som siden Bruckmüllers pathologiske Zootomie udkom, have udgivet Arbejder, hvori Lungesygen bliver omtalt, anse det fornødent at imødegaa Bruckmüllers Anskuelse; de have alle forklaret, at man af Obduktionsfundene kan bestemme, om et Dyr lider af ondartet Lungesyge

eller ej. Jeg anfører som Bevis herfor nogle Forfattere, som turde være eller have været de mest udmærkede i Tyskland i vor Tid: Haubner, Røll, Gerlach og Fürstenberg, og jeg kan tillige nævne, at Chefen for det engelske Veterinær-Departement Prof. Brown siger derom: »Jeg maa tilføje, at de Forandringer, som kunne iagttages i Lungerne ved ondartet Lungesyge, selv paa et tidligt Stadium, ere saa forskellige fra dem, som forekomme ved andre Sygdomme i Lungerne hos Hornkvæg, at ingen kompetent Patholog skal have nogen Vanskelighed ved at komme til et rigtigt Resultat om Sygdommens Natur«*).

Det er nu et Aar siden, at min Beretning om Undersøgelsen af Lungedelene fra de i Holbæk nedslagtede Dyr offentliggjordes, og om de der opgivne Obduktionstund, i Anledning af hvilke jeg har erklæret, at Dyrene led af ondartet Lungesyge, har Prof. Sjöstedt nylig sagt, at de ligeledes forekomme ved ikke smitsomme Lungeinflammationer, samt at Sygdommen blandt de nævnte Dyr kun har været en sædvanlig Lungeinflammation. Hvis Hr. Sjöstedt offentlig havde udtalt dette i Begyndelsen af forrige Aar, strax efter at min Beretning var offentliggjort, samt med Beviser bestyrket sin Paastand, saa havde han sparet ikke alene vort Land, men ogsaa Danmark for betydelige Tab. Nu, efter at Sygdommen er ophørt i Danmark, kommer hans Meddelelse i den Henseende noget for sent. — Da han imidlertid ikke, saavidt jeg veed, har været i det Tilfælde, at han har kunnet skaffe sig nogen synderlig Erfaring til Støtte for den ovenfor nævnte Paastand, har han anført, at samme Anskuelser som de, han har, skulde hyldes af Røll og Bruckmüller. Jeg har allerede viist, at Rølls Ytringer staa fuldstændig i Strid med

*) I may add, that the alterations, which are apparent in the lung structuræ in contagious pleuro-pneumoni, even in the earliest stages, are so different from those, which occur in any other affections of the lungs of the ox, that no competent pathologist would experience any difficulty in arriving at a correct conclusion as to the nature of the disease. (Annual Report of the Veterinary departement for the year 1879).

Bruckmüllers Anskuelse, som Hr. Sjöstedt har accepteret, og at Bruckmüllers Ytringer i den nævnte Henseende savne Støtte af Erfaringen fra de Lande — Tyskland, Frankrig, Holland, Belgien, Storbritanien og Irland — hvor den smitsomme Lungesyge er stationær, samt at ingen af de Forfattere i Tyskland, som have skrevet om den smitsomme Lungesyge, siden Bruckmüllers Arbejde offentliggjordes, have anstrængt sig for eller anseet det nødvendigt for sig at modbevise Bruckmüllers Ytringer om nærværende Æmne.

Det har i denne Sag ikke alene været min Hensigt at godtgjøre, at jeg, ved den Undersøgelse, jeg efter offentligt Paabud udførte, ikke har taget Fejl, saaledes som Prof. Sjöstedt erklærer, men hovedsagelig at vise, at Almenhedens Tillid til, at Veterinærerne ere istand til at kjende Sygdommen, inden den har vundet nogen større Udbredelse, ikke fortjener at rokkes, hvilket uvilkaarlig vil ske, dersom den af Hr. Sjöstedt udtalte Anskuelse, at man efter Obduktionsfund ikke er istand til at skjelne den smitsomme Lungesyge fra andre Lungeinflammationer, ikke blev modsagt.

Hermed har jeg viist, at en Forvexling af ondartet Lungesyge med andre Lungesygdomme hos Hornkvæg ikke kan finde Sted, naar man har foretaget en nøjagtig Undersøgelse, og jeg har forud nævnt, at alle de Veterinærer, som undersøgte Lungerne af de i Holbæk nedslagtede Dyr — Prof. Bagge, Dr. Bang, Etatsraad Tscherning og Korpsdyrlæge Westring i Kjøbenhavn, Prof. Johne og Distriktsveterinær Uhlich fra Sachsen, samt Lehnsveterinær Lennartson og jeg fra Sverig — enstemmig have erklæret, at Dyrene have lidt af ondartet Lungesyge. Under saadanne Forhold synes jeg ikke, at der bør tages noget Hensyn til Tvivl om Sygdommens Beskaffenhed, forsaavidt man ikke kan bevise, at disse Undersøgelser ikke ere blevne omhyggelig udførte, noget, som dog endnu Ingen har udtalt. — Man er ikke berettiget til at erklære, at den omtalte Sygdom ikke har foreligget, fordi det ej er lykkedes at paavise, paa hvilken Maade Smitstoffet er kommet til Danmark.

I et Punkt har jeg imidlertid ikke kunnet modbevise

Prof. Sjöstedt, og det er i hans Erklæring, »at den Anskuelse, han hylder, vil blive den sejrende i Fremtiden«. Det er ikke givet noget menneskeligt Væsen at kunne se ind i Fremtiden for at erfare, hvilke Anskuelser der da skulle være de gjældende; jeg lader mig nøje med at have viist, at Prof. Sjöstedts efter Bruckmüller udtalte Anskuelse ikke er Nutidens.

Et Rygte.

I Slutningen af forrige Aar spredtes gjennem Bladene det Rygte, at et Tilfælde af ondartet Lungesyge skulde være forekommet i Kristiansstads Lehn. Forholdet hermed var følgende:

Paa Gaarden Klippan i Kristiansstad Lehn blev en Kvie, 1¹/₄ Aar gammel og tilhørende Forpagter Gammeltoft, syg den 19. December med Tegn paa saakaldet Indigestion, hvorfor den blev behandlet med Glaubersalt. Dyret døde den 23. i samme Maaned og blev den 26. obduceret af (den danske) Veterinær Schnittger fra Helsingborg, som fandt saadanne Forandringer i Lungerne hos Dyret, at han mistænkte det for at have lidt af ondartet Lungesyge, hvorfor han gjorde Anmeldelse derom til Kongens Befalingshavende, som atter Dagen derefter gav Lehnsveterinæren Ordre til at afrejse til Klippan for at anstille nærmere Undersøgelse herom.

Imidlertid havde Hr. Schnittger allerede Dagen derefter eller den 27. Kl. 10,30 Formiddag indleveret følgende Telegram i Helsingborg:

»Landskancelliet, Kristiansstad.

Nærmere Undersøgelse af Præparater viser ingen Fare, kun Tuberkelinfiltration; ansaa det for min Pligt igaar at give Melding strax.

Schnittger.«

Den 28. December ankom Lehnsveterinær Hjortsberg tilligemed Veterinær Crona til Klippan, og efter Undersøgelse af Lungerne af det omtalte Dyr erklærede Lehnsveterinæren,

at »det havde lidt af Tuberkler«, samt, at »da der ikke forefandtes ringeste Spor af ondartet Lungesyge«, ansaa man en Nedslagting af Dyr i Besætningen for at konstatere, om den nævnte Sygdom fandtes der, for at være unødvendig. Veterinær Cronas Indberetning om Undersøgelsen indeholder ligeledes en Udtalelse om, at han antager, at det omhandlede Dyr »har lidt af Tuberkler«.

Lungerne bleve senere indpakkede i Is og afsendte til Professor Lindqvist i Stockholm, som i en den 30. December over Undersøgelsen ført Protokol erklærer, at Dyret paa Grund af Forandringerne i Lungerne og Bronkiekirtlerne sandsynligvis har lidt af Tuberkulose, hvorimod der ikke fandtes Grund til at antage, at den i Lungen værende Hulhed skulde være et som Følge af ondartet Lungesyge hepatiseret Lungeparti, medens den indesluttede Masse var stærkt forkalket, og der intet Spor af hepatiserede Lungedele fandtes deri, samt desuden at Forhærdelser af ostet og forkalket Masse fandtes i Bronkiekirtlerne.

Som man vil se af ovennævnte Redegjørelse, blev den Mistanke, at der var forekommet et Tilfælde af ondartet Lungesyge allerede Dagen efter tilbagekaldt og det af den samme Mand, der havde udtalt den. Ved Lehnsveterinærens Undersøgelse den følgende Dag bekræftedes det, at Sygdommen havde været Tuberkulose.

Det nu anførte Tilfælde kan ogsaa tjene som Exempel paa, hvor hurtig i det mindste i tættere bebyggede Dele af vort Land lignende Undersøgelser kunne udføres af vedkommende Embedsmand, og at Faren for en vidtstrakt Udbredelse af smitsomme Husdyrsygdomme paa saadanne Steder ikke kan være ret stor.

Efter det svenske Veterinærtidsskrift. 1882. S. 39.
